

po svojem stanu zasluži primeren delež svetnih dobrot. Zato so se pa začeli resno baviti s takozvanim socialnim vprašanjem. ki ga je mogoče povoljno rešiti le z dobro vzgojo.

Če bi bili ljudje v polpreteklem času toliko cenili dobro vzgojo, kakor jo začnajo ceniti sedaj, ko je že vse polno gorja po svetu, tedaj bi takozvanega socialnega vprašanja niti ne bilo.

Dobra vzgoja brani ubožstvu pod streho! Dobro vzgojen človek je gotovo koristen član človeške družbe in je torej vsaki družbi — dobrodošel, medtem, ko ne spoštujemo niti učenjaka niti kakega drugega v eljaka, če je brezvesten, brezsrčen, nepošten, podel in sploh zaniško vzgojen.

Dobra vzgoja je pa najprvo odvisna od dobrih staršev, potem pa od dobrih učiteljev. Domača hiša gradi, šola pa pomaga.

Zato je šola veliko pridobila na ugledu, odkar tudi vzgaja in ne samo uči. Vzgojala bo toliko lažje, kolikor bolj se bomo učitelji zavedali te svoje naloge in pa kolikor bolj bosta šola in dom složno nastopala pri vzgoji otrok.

Nikdar ne smemo izpustiti izpred oči starega v stoletjih preizkušena reka, da besede pač mičejo, a zgledi pa vlečejo. In kje ima otrok več zgledov nego doma? Ta rek je nastal že takrat, ko so bili učitelji še sužnji, in so več učili nego odgojevali. Vsa odgoja je bila takrat pri dobrih materah, od katerih so se otroci navzeli lepih lastnosti in seveda tudi raznih — muh.

Saj je še danes najvažnejši faktor pri vzgoji domača hiša — družina, v kateri kraljuje skrbna mati — gospodinja. Zato imamo tudi še danes veliko mater, ki se zavedajo svetih dolžnosti do svojih otrok in vedo, da je dobro vzgojen otrok največja čast in največje veselje zanje.

Toda časi se izpreminjajo in dosti mater mora zdaj hoditi po delavnicah za kruhom in prepuščati svoje otroke, komur pač mogoče. Dobe se pa seveda še tudi take, ki se več časa pred zrcalom oberajo in še celo po kavarnah posedajo, nego pa se bavijo in menijo s svojimi nedolžnimi otroci. Te prepuščajo kar nič odgojenim pestunjam, ki jih pač vseh bedarij navadijo, samo o dobri odgoji ni duha ne sluha. Če taki otroci postanejo kdaj dobri ljudje, se jim to posreči le slučajno, kakor slepi kuri zrno.

Taki slučajji so sicer svaritev vsem, ki jim je kaj ležeče na izboljšanju naših socialnih razmer.

Sploh se pa mora reči, da se ljudje še veliko premalo zavedajo, koliko je vredna dobra vzgoja in se zato tudi zanjo veliko premalo zanimajo. Žele si pač, da bi njihovi otroci postali bogve kako imenitni na svetu, a da se pa mora v to delati od zgodnje mladosti neprenehoma, s preudarkom in pri vseh malenkostih, tega nečje slišati in verjeti. Saj nimajo časa za to. Nekaj jih mora res po delavnicah iti za kruhom, nekaj jih pa nemirno hlata po nekem novem — modernem življenju in uživanju, ki jih dela za vse domače razmere kar nekam tope. Hlastno bero malovredne romane, pri knjigi o vzgoji otrok bi pa — zaspali. Če danes napovemo predavanje o vzgoji, ne bomo imeli toliko poslušalcev, kakor pa če napovemo predavanje o potresu v S. Francisku!

Tak je dandanes svet in tak ostane, dokler ga ne obrne boljša vzgoja.

Pri tem važnem socialnem delu pa ravno našemu stanu pripada poleg staršev največja naloga.

Zato se pa lahko reče, da tisti nimajo nobenega smisla za izboljšanje socialnega položaja našega naroda, ki ne delujejo obenem za izboljšanje socialnega položaja učiteljskega stanu.

Mi smo v prvi vrsti poklicani navduševati starše, da se začno zanimati za boljše vzgojo otrok, da se z nami o tem posvetujejo, poslušajo predavanja in bero dobre knjige in časnike o vzgoji.

V to so nam prav pripravni sestanki s starši, ki smo jih začeli že prirejati v nekaterih krajih. Na teh sestankih bodo starši potožili učitelju o svojih otrocih, učitelj pa staršem. Dogovorili se bodo, kako jih je odvracati od slabega in utrjevati v dobrem.

Sploh se bo izgovorila na takih shodih marsikatera zlata beseda ter rešilo veliko otrok. Ti sestanki so torej jako važni za boljše bodočnost našega naroda, in učiteljstvo bi se

moralo na nje pripravljati z veliko navdušenostjo in resnobo.

Na teh sestankih bo pa le tisti učitelj kaj resnega dosegel, ki bi skozinsko korektno nastopal in iz bogatega znanja in mnogih izkušenj mogel res prav svetovati v vsakem slučaju. Biti jim bo moral kakor kak pedagoški naučni slovník.

Tu je treba torej celih mož.

Kako bi mogel zoper alkohol govoriti učitelj, ki je sam njegov prijatelj?

Kako bi sploh mogel učiti, kako se otroci dobro odgojujejo, če se pa sam ni potrudil, da bi svoje otroke dobro vzgojil? (Konec.)

K članku „Nekaj misli o šolski disciplini“.

28. februarja je prinesel „Učit. Tov.“ članek pod tem naslovom, ki nikakor ne odgovarja niti načelom moderne pedagogike, niti, kakor upam, prepričanju velike večine slovenskega učiteljstva. Zato mislim, da moj protest proti njemu ne bo edin; upravičen sem torej izraziti se le kratko, ker mi zaradi drugega dela ni mogoče posvetiti stvari take pozornosti, kakršna zasluži.

Prepričan sem sicer, da je imel gospod pisatelj najboljše namene, a mora mi odpustiti, če trdim, da pomeni njegov članek — povratek v predpestralozajve dobo.

Moderni svet je prišel do prepričanja, da naj se kaznilnice podro in na njihovo mesto postavijo učilnice — tu pa se nam obeta izpremeniti šole v kaznilnice.

V novi dobi zahtevamo, da se v vojašnicah uvede mesto „slepe pokorščine“ razumna disciplina, — naš članek pa priporoča, da uvedemo tudi v šolo tako disciplino, kakršna je v „uradih, v vojašnicah in med ljudstvom“.

Zahtevamo, da se odpravijo ne le vsa obdarovanja (za pridnost), odlike i. t. d., ampak celo klasifikacija, g. F. S. pa hoče zopet uvesti še tisto, kar je — hvala Bogu — že odpravljeno.

Doba sramotilnih odrov je že minula, a kakor kaže želja našega člankarja po njihovi obnovitvi: niso jih odstranili na zahtevo šolnikov in človekoljubov, ampak le iz ozirov na sramežljive Antone Bonaventure itd.

Kako napačno sklepa g. F. S.: „Vsako vzgojevališče ima številne člane, ki žive v različnih odnošajih, ki so različne starosti, imajo različno znanje — različne sposobnosti ter različne moralne lastnosti.“ Baš vse to, kar je modernim pedagogom podlaga za zahtevo individualne izobrazbe, zbuja v našem šolniku zahtevo po pozitivnih sredstvih, natančnem redu, dobri disciplini. Ni sicer popolnoma jasno, kako si predstavlja to disciplino, zakaj v drugem delu navaja dva citata, ki nimata sicer z disciplino v šoli nič opraviti, a kažeta, da ima pisec zmisel za svobodo učitelja. Toda kako pride Pestalozzi v zvezo s prejšnjimi citati, mi ni jasno, morebiti še komu drugemu tudi ne.

Ne smemo pozabiti, da začenja svoboda pri disciplini sicer, toda pri disciplini proti sebi. Ker pa niti najboljši človek ne more imeti svojih strasti popolnoma v oblasti, ne moremo govoriti o absolutni svobodi, seveda tudi v bodočnosti ne bomo mogli, ker absolutna svoboda ima za predpogoj — absolutno resnico. In te ni. Zato je v vsem obsegu (celo napram kranjskim klerikalcem) veljaven zmisel besedi, ki sem jih že nekolikokrat čital, a ki ne vem njihovega avtorja: vserazumeti pomeni vse odpustiti. Pri tej priliki naj omenim še tudi z misel besedi, ki jih je tudi napisal nekdo, ki mu ne vem imena, dasi so besede velevažne: Gorje nam, če bi hoteli naši učitelji učiti naše otroke življenja, kakršno žive sami! Pa mislec ne misli reči s tem, da bi učitelji slabo živeli, ampak hoče pokazati, da je vzgajanje nekaj popolnoma drugega nego učiti živeti po kakih paragrafih. Mi bi rekli: razloček je med vzgojo in dresiranjem, kar je že tudi fraza, dasi gosp. F. S. o nji menda ne ve. Če v politiki ne moremo vsega odpustiti, kakor bi bilo v principu treba — v vzgoji je to potrebno, če hočemo biti vzgojevalci.

Jeana Paula žalibog ne poznam v originalu, toda kar vem o njem, je tak, da ni nihče upravičen ga v tem zmislu citirati. G. pisec se je pač motil v pojmu pokorščine, kar kaže najbolje njegova primera šole z državo. Državljanje, „ki žive v različnih odnošajih, ki so različne starosti, imajo različno znanje — različne sposobnosti ter različne moralne lastnosti“ — te pač mora držati pozitivno pravo (ki se, kolikor pač napreduje splošna izobrazba, čimdalje bolj približuje prirodemu, dasi počasi in brez upa na popolno izenačenje). V vzgoji pa o kakih „paragrafih“ ne more biti več govora. Če torej govorimo o pokorščini, moramo misliti le na stvari, ki so popolnoma evidentne, obenem pa tudi dosegljive. Neumno bi bilo seveda, če bi kaka mati v preveliki ljubezni čakala, da otrok spozna, da je že prevelik za dojenje, tu treba o danem času postaviti otroka pred fakt: nič več, potem pa tudi dodržati „paragraf“, ne pa iz usmiljenja — mučiti otroka z vsakdanjim ponavljanjem ene prvih žrtv njegovih, ki jih mora žrtvovati življenju. A gotovo nerazsodnejši nego taka „usmiljena“ mati pa bi bil pedagog, ki bi hotel otrokov jok v tem slučaju imenovati nepokorščino. Če so otroci razgreti, pa pridejo k vodi, je vzgojevalčeva dolžnost, ne napisati na vodnjak, da bo ka-znovan, kdor pije, ampak onemogočiti pitje vsem; ne n. pr., kakor delajo, oziroma so delali učitelji čisto, postaviti tja onega, ki se jim zdi najubogljivejši, z listkom, ki naj nanj napiše vse nepokorneže — potem pa po katastrofi poslušati prepričanje nedolžnih lažnikov, kdo da je prvi začel. Pa o vsem tem je že toliko papirja popisanega! Postavimo v stavku: „Otrok se mora najprej pokorščine učiti“ naglas na učiti, pa se ne bomo motili. Nikdar pa ne prepovedujemo ali ukazujemo, če nimamo moči skrbeti za izpolnitev, ker navidezna „brezpogojna pokorščina“ pušča stranska vrata nastezaj odprta pregreham in napakam; ki kot tajne skoro niso več odstranljive, ugonablja dalje značaj, namesto da bi bila vir njegov ter uničuje sploh uspeh vzgoje že vnaprej s tem, da odjemlje vzgojevalcu avtoriteto, ki je edini vir prave šolske discipline. A seveda ne mislim avtoritete močnejšega, ampak boljšega, ne avtoritete palice, ampak ljubezni. Zato bomo nerednejše učence vodili k dobremu s še večjim zatajevanjem, s še večjo ljubeznijo, ne bomo jih pošiljali za kazni v oslovsko klop, ampak v svoje obližje izrečno zato, da bodo lažje sledili pouku, ne pa, „da ne bodo pouka motili“. In če to ne pomaga, če vlada res „podivjanost duha in srca“, potem pa v posebno šolo. A tudi tam velja, da je hudodelstvo, v učenca ubiti čut do časti; čuta do časti pa ne ubijamo samo s psovanjem, ampak z vsako sramotilno kaznijo, in edino sredstvo v „poboljševalnicah“ je zmanjšati število otrok kar najbolj in izročiti jih najboljšim močem (ne najmočnejšim).

Citat iz Niemayerja dokazuje potrebo odprave obdarovanj, zakaj vsakovrstne častne kolajne in zaslužni križci so dandanes mislečim ljudem vsaj „unstatthaf“, če ne še kaj drugega.

Citat iz Seneka pa opravičuje g. pisca: pisal je namreč članek tako hitro, da ni opazil, da „nočem dokazovati“ v oni zvezi nima zmisla; če bi bil to opazil, bi bil iskal vzroka in našel, da pomeni „non probo“: „ni mi všeč“.

Z. B.

Opomba uredništva: Piobčujemo ta članek, ker nam je mnogo do tega, da se vprašanje o šolski disciplini reši vestransko in temeljito. Razume se, da ima tovariš F. S. za eventualni zagovor naš list vedno na razpolago. Še bolj bi nas pa veselilo, da se oglasio k temu vprašanju še drugi večaki.

Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic.

Nadalje so izvolila in naznanila nove upravne odbornike sledeča okrajna društva:

V. Ormoško učiteljsko društvo: 9. Rajšp Josip — Ormož.

VI. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo: 10. Ferlinc Fran — Šmarje.

VII. Mariborsko učiteljsko društvo: 11. Lesjak Davorin — Ruše; 12. Mejovšek Radvan — Reka pri Mariboru.

VIII. Konjiško učiteljsko društvo: 13. Kožuh Mirko — Konjice.

IX. Ljutomersko učiteljsko društvo: 14. Tomažič Ivan — Stara cesta pri Ljutomeru.

Pevke, pevci! Pišite urno po note tajniku! Čas hiti in začetkom aprila se vrše pevske vaje na raznih krajih, ker bi ena sama pevska vaja v Celju na dan koncerta težko zadostovala. Naj se nihče ne izgovarja, češ, bodo že brez mene opravili. Vsak glas šteje in nastop mora biti primerno sijajen. Vsi na krov!

Za koncert vlada zanimanje ne le v učiteljskih krogih, nego tudi pri oblastih.

Torej ne samo gledati, kritikovati, ampak složno na delo!

Tovarišica, tovariš! Nastopita, pa tudi druge kolegije in kolege pridobita za čim obilnejši nastop!

V kratkem se razpošljejo vstopnice za jubilejski koncert. Pošljemo jih društvenim predsedništvom. Ako hoče katera in kateri večje število v razpečavanje, naj nam naznani. Več ko jih prodamo, večji bo gmoten uspeh. Cena vstopnicam je ena krona.

Na koncertu igra gđc. Schreinerjeva Chopinovo nokturno v des-duru. Opus 27., št. 2. na klavirju. Fr. Serajnik igra komad od Rubinsteina.

Obe točki imata Slovana kot komponista.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Razposlal sem vsem članom položnice, da vplačajo za zadnji slučaj smrti po 2 K 10 h. Lepo število se jih je odzvalo, a še jih je, ki niso izpolnili svoje dolžnosti, da, nekateri so še od prej dolžni. Prosim torej, da se poravnava vse, da ne bo nepotrebnih pisarij, terjatev in poštinih stroškov.

Ig. 12. marca 1908.

Fran Ks. Trošt, predsednik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo novomeškega okraja je zborovalo dne 4. marca t. l. v Rudolfovem po dnevnem redu, naznanjenem v 9. št. „Tovariša“ t. l. Navzočih je bilo vkljub slabemu vremenu 29 članov. Predsednik omeni najvažnejše o zborovanju učiteljskih zastopnikov na Dunaju. Pove, da se uspehi tega zborovanja še žalibog skrivajo v bodočnosti. Knjižice tov. A. Peska, poslana od „Zaveze“, se razprodajo. Dopis iste, v katerem se vabi učiteljstvo, naj se zavaruje pri „Banki Slaviji“, se vzame na znanje.

V socialni odsek se izvolijo v smislu navsveta A. Peska na str. 51. njegove knjižice na predlog predsednika Matkota in Gebauerja: tov. Karel Pikel in Perko za novomeški, I. Voželj in gđc. J. Majde za trebanjski in J. Kutnar, L. Koželj za žužemberški sodni okraj. Ta odsek bo imel svojo prvo sejo na dan prihodnjega društvenega zborovanja dne 23. aprila t. l. — Predsednik prebere od upravnštva „Popotnika“ poslani izkaz onih članov, ki še dolgujejo zanj. Se vzame na znanje. — Z ozirom na članek „Učiteljstvo sebi!“ v „Tovarišu“ vabi predsednik navzoče, naj se odzove vabilu, kdor se le more. — Glede „Osebnih pol za učence“ se sklene, uvedbo teh proučavati, in o tem sklopiti pri prihodnjem zborovanju.

Slučajnosti. G. c. kr. okr. šol. nadzornik Jos. Turk naznani, da se bo vršila letošnja uradna okr. učit. konferenca 30. junija t. l. Ta bo zaradi jubileja našega cesarja svečanostnega značaja. Za letos odpadejo običajni referati, zato se bo pa učiteljstvo pripravljalo za razne pevske točke; priredi se slavnostna predstava v Rudolfovem. V pripravljalni odbor za slavnostno konferenco se izvolijo: gđc. Mar. Clarič, Matilda Gebauer, gđc. Gizela Ekel, dva oo. frančiškana, katera si odločijo sami — vsi iz Rudolfovega ter gg. V. Gebauer iz Smihela, M. Matko iz Toplic in c. kr. okr. šol. nadzornik Jos. Turk. Na predlog g. nadzornika sklene društvo, da si nabavi skioptikon, katere stroške mu povrne pozneje c. kr. okr. šol. svet.

Reši se še predlog tajnika Z. Mikuža, naj se naprosi „Slov. Šol. Matica“, da izda izveček zgodovinske in zemljepisne snovi za slovenske dežele kot učno tvarino za ljudske šole, nato zaključijo predsednik zborovanje.

Med zborovanjem došla vesela vest, da je v Idriji izvoljen deželni polanec tovariš E. Gangl, se sprejme z navdušenjem na znanje. Odpošlje se mu soglasnim sklepom častitko, kakor mestu Idriji zahvala.

Učiteljski krožek krškega, videmskega, leskovškega in rajhenburškega učiteljstva se je sestel dne 22. svečna pri „Unschuldu“ v Rajhenburgu. Po pozdravu tamšnjega nadeželnega tov. Jamskega je poročal tov. Humek o krožkih v zmislu Žirovnikovem. Na predlog staroste ravn. dr. Romiha smo poslali ustanovitelju krožkov brzojavko. Nato je

Dalje v prilogi.